

finestra a l'actualitat

Jordi Abelló desente

Anton Marc Caparó Pujol i Maria Eugènia Perea Virgili

L'artista reusenc en un moment de l'entrevista.
Foto: Anton Marc Caparó Pujol.

Un dissabte plujós de setembre ens trobem amb l'artista reusenc Jordi Abelló Vilella –Reus, 1970– al cafè restaurant Casa Coder, al cor de la capital del Baix Camp. El cel gris s'emmiralla en l'empedrat de la plaça del Mercadal; més puntual que nosaltres, vestit de negre i parlant amb suavitat, Abelló ens parla del seu treball, de la seva constant recerca artística i de la propera exposició que presentarà al CERAP aquest desembre de 2012 amb Antoni Gaudí com a protagonista. Després del gran succés de "Bank", galeria de quaranta retrats de banquers i la seva interacció amb una colònia de voltors –podeu veure els retrats i el vídeo a www.jordiabello.com– que s'ha pogut visualitzar en *smartphones* davant de les principals seues bancàries de Barcelona i Madrid com també a la Documenta de Kassel, Abelló ha tingut un ampli ressò a la premsa estatal; la seva al·lusió al totpoderós món financer relacionant-lo amb els animals carronyaires per excel·lència no ha passat desapercebuda. Ens trobem davant d'un dels artistes més singulars i interessants de la nostra cultura contemporània, un treballador

erra Antoni Gaudí

metòdic i perseverant. I, per qui vulgui fer cas a rànquings i classificacions, d'un dels deu artistes catalans amb més projecció de futur.

"A mi m'agrada aquesta crítica desafortada que se situa a la línia de Goya i d'aquests artistes que tenen contacte amb la realitat. Quan estava fent "Bank" bàsicament mirava els dibuixos d'El Roto. No és que els copiés sinó que intentava fer el mateix però sense la frase. La gent pensa que "Bank" ja és una obra més acabada però per a mi ha sigut un estudi més. Ha sortit en molts llocs i ara encara continua sortint. L'altre dia a l'*Exit Express*, una revista d'art contemporani, ara sortirà a la *Bonart*, ha sortit a El País, El Mundo... I content. És un homenatge al meu pare que treballava al BBVA de xofer. Suposo que els banquers deuen estar contents; no era un treball crític, en el fons volia pintar la seva humanitat, el meu treball és humanista, intenta aproximar-se a la nostra imatge. No sé si ho aconsegueixo, però quan miro Van Gogh veig segle XIX i això em fascina. I quan penso en inicis del segle XX penso en Picasso. Són capaços de captar alguna cosa que

no té res a veure amb la realitat, la realitat que nosaltres coneixem d'aquella època".

La seva conversa deixa entreveure un interès profund per la condició humana i les seves grans contradiccions, i l'art com una conseqüència inquietant d'aquesta condició: "No crec en judicis morals.

"A mi m'agrada aquesta crítica desafortada que se situa a la línia de Goya i d'aquests artistes que tenen contacte amb la realitat"

Ara bé, sí en un respecte a la vida i a totes les persones, sí, és l'única cosa que hem de tenir en compte. No vull fer moral perquè de moral cadascú té la seva, m'interessa més l'ètica. Durant una tarda al mes em miro tots els diaris per agafar imatges que em puguin servir pel meu treball. Tinc més de tres-centes mil imatges,

les col·leccions, m'interessen per elles mateixes, no per la història que hi hagi darrere. És el meu museu personal que configura els meus gustos i totes les coses que encara queden per fer. És inabastable. Són les imatges que produïm i que m'ajuden a continuar i a explorar. Vull fer imatges que estiguin al límit. Una imatge en la seva gènesi acaba sent límit". Aquí Abelló ens mostra un dossier amb un centenar d'imatges retallades de la premsa: afusellaments, degollacions, refugiats... la guerra i el fanatisme del segle XXI. En posa una al costat de l'altra: una pintura del Greco sobre la lapidació d'un màrtir (s.XVI) i una seqüència fotogràfica sobre la lapidació d'un jove a l'Àfrica (s.XXI). Igual que fa cinc segles. Són referències per a nous projectes que ja té en ment.

"El problema és com continuar. A l'exposició de la Biblioteca Xavier Amorós hi ha una mica el que penso sobre el rostre, com es construeix. En el fons era complementari a trobar el rostre dels banquers i això complementava una mica el meu imaginari. No faig aquestes escales tan grans que

Jordi Abelló tancarà les exposicions 2012 del CERAP amb una mostra sobre Gaudí.
Foto: Maria Eugènia Perea Virgili.

fan molts, acaben sent com una cosa enorme que se t'escapa. A mi m'agrada Van Gogh, totes les seves imatges caben damunt d'aquesta taula. Cal pintar en la mesura humana, concentrar la imatge. El meu estudi és un galliner i té vuit metres quadrats; ho he produït tot allà. Però el meu estudi també és una llibreta. Igual que vaig apuntant les coses que se m'acuden. I vas configurant tot el teu ideari. la pàgina web és on ho mostro, en el fons és tan democràtic com això. Però sí que em sento còmode amb el dibuix. La pintura és posar-hi alguna cosa més. Intento que la pintura tingui la mateixa presència que el dibuix”

La mirada

Abelló es declara contemporani i deixeble de Leonardo da Vinci, Velázquez, Goya, Van Gogh... la seva consciència humanista de la universalitat ultrapassa els segles: “La pintura ve de lluny, quan vaig anar cinc vegades a Altamira vaig veure que no hi havia evolució. Això de l'evolució ens ho han fet creure els historiadors. No en tenen ni idea. Jo sóc contemporani a Leonardo, a Velázquez, són artistes de la meva època. Perquè 500 anys dins d'Altamira, que són 14.500, no són res. Veig als pobles aquelles cases que hi posa l'any, hi posa 1605 i dius:

aquesta casa es va fer en vida de Velázquez, i continua dreta. No crec en l'evolució de la pintura. Crec que hi ha moments més àlgids i moments menys àlgids, això ve donat per la capacitat de transcendència. Per això jo em reivindico com a pintor, un pintor molt atípic perquè faig vídeo, fotografia i no em cenyo només a un format. Sí que tinc necessitat d'explicar la meva obra, però ho vaig fer a través de treballs teòrics que estan a la meua web. La pintura és una imatge única. Per això és perillosa, la pintura”

“Als museus s’hi ha d’entrar ràpid i sortir per l’altra porta. En sec algú et mira, et gires i és un quadre. Aquest és l’autèntic poder de l’art. Per això faig retrats. Els retrats de Rembrandt me’ls miro molt, Velázquez és el meu mestre, són els artistes que més aprecio. Ho he exemplificat amb la mirada: si t’arriba la mirada d’un Velázquez dius, ostres... no saps quina enveja! Rembrandt és també un dels casos més paradigmàtics però n’hi ha molts en la història de l’art. Són els grans, són l’elit, un cada dos-cents anys, o cada cent anys, i no és el Damien Hirst. De Goya em vaig comprar un llibre que és de detalls de les *Pinturas negras* i és la meua Bíblia. El meu estudi està ple de llibres. Tinc una llista a l’estudi i allí apunto tot el que busco. Hi ha com a set o vuit temes i vaig fent. He començat un parell de coses. Sóc bastant metòdic, fins que ho acabi pot durar cinc mesos, en pot durar tres o en pot durar un. El que ara em remou és anar a Barcelona a veure els retrats d’El Fayum que tenen al Museu Egipci i començar a fer gestions. Vull que la mirada d’El

Fayum coincideixi amb la meua. És el més gran que s’ha fet mai. Van ser fets principalment a Egipte l’any 100 per gent anònima, eren retrats de persones que es posaven sobre la cara de les mòmies. He anat a Berlín només a mirar els retrats d’El Fayum, que en tenen uns vint-i-tres, i pràcticament tots són boníssims, és una època que m’interessa i faré un treball al voltant d’això. Els retrats de Velázquez són incommensurables però pensant que els d’El Fayum estan fets per gent anònima i que són molts autors... de fa dos mil anys! I els de Velázquez, quatre-cents. Sempre les millors imatges no perduren però imagina’t com deuria ser, poder veure tot el que es va pintar a El Fayum”

La interpretació

Tot comença amb l’observació. Abelló observa constantment i és un registrador de la realitat a la recerca de quelcom inesperat; acostuma a portar a sobre la seva llibreta i una càmera fotogràfica. Registra els pensaments, capta instantànies. Retalla fotografies de la premsa, de revistes. Després ve un metòdic procés de classificació en arxius i carpetes, ordenats per temàtiques preestablertes. Té centenars de milers d’imatges recollides que li serveixen de base documental o de punt de partida, sempre prescindint d’interpretacions i focalitzant l’atenció en les sensacions que desprenen: “El que menys m’interessa és l’explicació o el significat literal d’una obra. M’interessa la imatge despullada, sense cap mena d’història al darrere. No hi ha interpretació. No m’agrada la literatura que hi ha al voltant d’una

“Abelló observa constantment i és un registrador de la realitat a la recerca de quelcom inesperat; acostuma a portar a sobre la seva llibreta i una càmera fotogràfica. Registra els pensaments, capta instantànies”

imatge. És ella. No hi ha absolutament res més que ella mateixa. Les interpretacions que faci la gent, bé... jo penso que no hi ha d'haver res a darrere. Tampoc el poder estètic, perquè sembla que estiguis creant un estil i coses d'aquestes que també detesto. Quan estic elaborant o mirant una imatge m'agrada que em porti en un lloc conscientment inesperat. Que sorprengui per la seva pròpia vida. És una mica estrany però la interpretació no m'interessa gens”

“Ens han acostumat que tot té un significat i a buscar desesperadament un argument i crec que no va per aquí. La literatura, la música, o el cinema, és que s'han perdut per aquí. Per això la pintura continua sent tan necessària, no té cap argument. Si la gent busca interpretacions, busqueu-les, però és que no té res d'això. Vull pintar com el temps, com la natura, sense intenció. En el fons som natura i hem de ser capaços de crear alguna cosa natural. Per això envejo el crear vida o la gent que en crea. En canvi som molt poc respectuosos amb la vida. L'únic que fa l'art és posar l'incís en què la vida és molt important. Però no serveix de res si l'art està al costat del poder. L'art ha de tornar a la realitat, d'on no s'hauria hagut de moure mai. S'ha de tornar a la imatge per ella mateixa i no justificar-se constantment. Simplement, existir, deixem-la existir. Jo vull que les imatges existeixin. No m'ho qüestiono. Forma part de la meva forma de viure. Com respirar”

“L'art no és neutre, és una arma, una arma que mata, i això tothom té obligació de saber-ho. Quants grans artistes han estat

finançats pels diners de grans criminals històrics. L'art ha estat al costat del poder i ha matat. El que veiem als museus està tacat de sang. Quan compres una entrada t'ho haurien d'advertir. *El que veuràs a l'interior del museu pot ferir la teva sensibilitat.* Però ens ho empassem tot. Volia posar plaques en els museus que anessin en aquesta línia però produir-les també em costa molts diners. Ja ho faré”

Pintar com el temps i la llum

Tot i que porta més de vint anys d'activitat artística amb una coherència innegable que beu de la atemporalitat i la universalitat

“M'agradaria aconseguir imatges que no tinguessin aquest segell d'autoria. Em vull aproximar a com pinta el temps”

humana amb la figura i el rostre com a eix central, Abelló confessa trobar-se encara en el punt inicial. La seva voluntat de recerca de l'originalitat i del desprendre's de significat i estil el porta a la teorització d'una exploració del temps i la llum com a elements actius en el procés creatiu: “Tot just estic començant dintre del que m'agradaria fer. El que estic fent és construir una arquitectura i aquesta arquitectura la gent ja la veu com a coherent i que ja té un cert sentit, però l'objectiu principal

és acabar sent pintor o pintar d'una determinada manera que és la que m'interessa. Per això intentes atrapar la realitat de diferents maneres, i t'obsessiona. A vegades vas pel carrer i veus unes taques a les parets que són imatges... jo voldria pintar així. Ara venint cap aquí he fet tres fotos. Així pinta el temps, tant el cronològic com el meteorològic. Ja deia Leonardo da Vinci que no ens inventem res. D'aquestes imatges de com pinta el temps en tinc més de dotze mil; l'erosió, les inclemències, la humitat, el contacte del vent... com si les imatges es creessin pel factor aire. Això m'agrada molt. Per això he de veure com aquestes imatges s'estan formant d'una manera natural. La pintura és artificial, llavors acaba donant imatges en què tu hi vols posar tot el teu sentit estètic i artístic i a mi m'agradaria aconseguir imatges que no tinguessin aquest segell d'autoria. Em vull aproximar a com pinta el temps”

“M'interessa la llum real corrent pel damunt del quadre, la pintura és com posar la llum real. Generalment sempre partim de la llum direccional, però a mi m'interessa molt quan la llum real també pinta. I també tinc quatre mil imatges de com pinta la llum. Em situo davant del quadre i pinto amb la càmera. Això ho he fet, davant d'un Velázquez i amb la meua càmera, disparava fent moviments molt ràpids. Configura una reflexió al voltant de la pintura i la latència del pensament, que al final ell mateix t'acaba portant al lloc que vol. Em remou buscar com pinta la llum. Jo he pintat el Velázquez davant, però en lloc de fer-ho amb la mirada

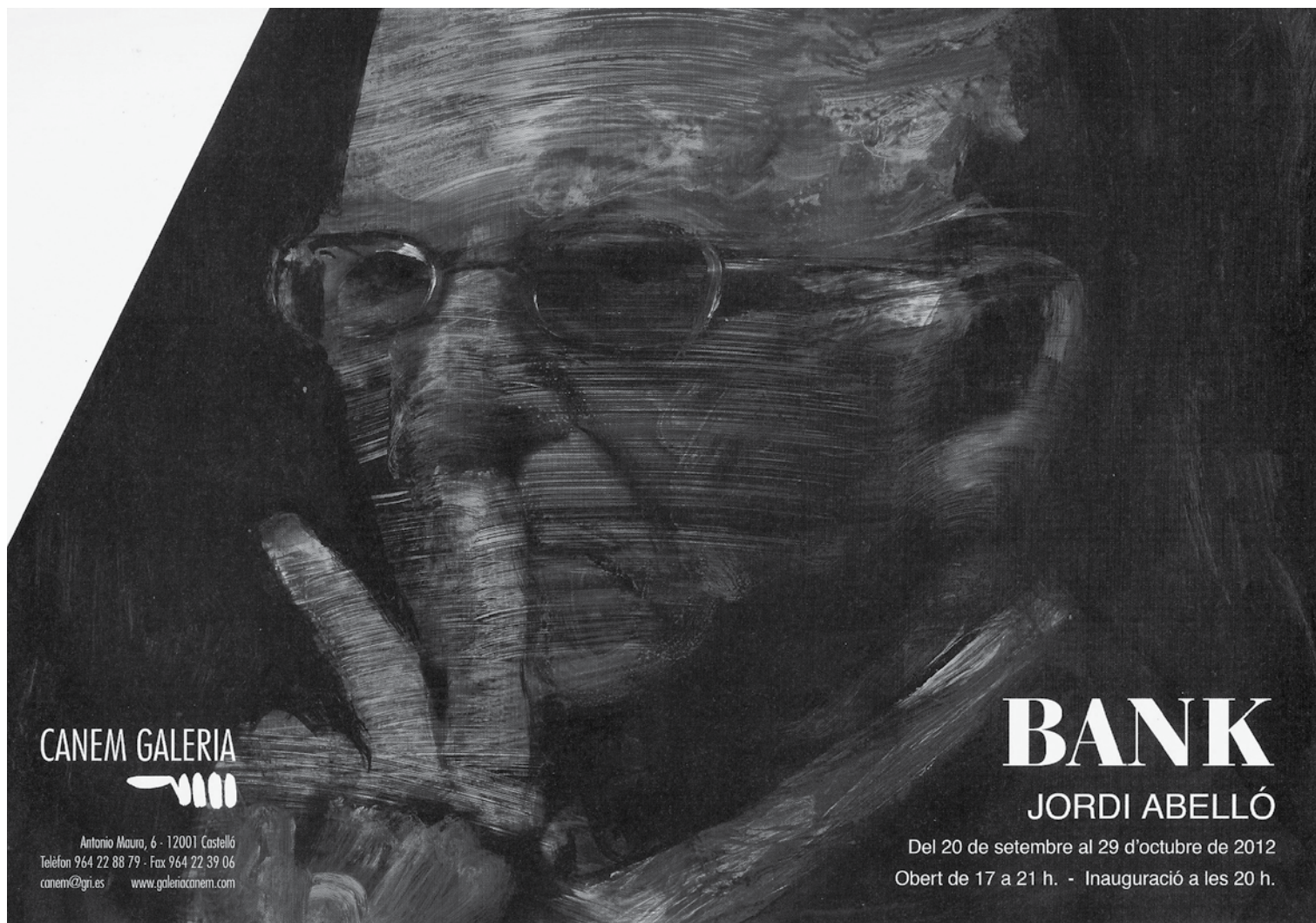
ho feia amb la meva càmera, que és més divertit. Llavors hi ha tots els segurates que et miren i diuen què està fent amb aquests moviments tan ràpids?”

“Les imatges no són a les pintures, les imatges estan en l'aire. Això ho hem de saber. Quan tu mires un quadre estàs veient un raig de llum que va al teu cervell a tres-cents mil quilòmetres per segon. I

la llum rebota i et ve. I això és un quadre. En la distància del quadre al teu ull hi ha la pintura. Per això que les imatges estan latents en l'aire. La importància de Velázquez és que era capaç de pintar aquest aire. Però no va ser capaç de pintar la imatge a l'aire. Jo em dirigeixo a la pintura, i per atrapar la pintura paro les meves trampes i espero agafar-la. La pintura va per l'aire i en sec l'agafo i en sec

no. És una estratègia més, de vegades no agafo res. “Bank” és un autèntic fracàs, i això ja em motiva per fer una altra cosa. Vaig fracassar amb els meus retrats i els vaig donar als voltors, no estava planificat. En el moment de saber que jo no era capaç de pintar l'enveja en una mirada, que és una cosa que es veu de seguida, vaig haver de cedir-ho, i vaig cedir el relleu. Vaig fer una conferència a la Universitat

Cartell de “Bank” a la galeria Cànem de Castelló.
Font: Galeria Cànem.

CANEM GALERIA

Antonio Maura, 6 - 12001 Castelló
Teléfono 964 22 88 79 - Fax 964 22 39 06
canem@agri.es www.galeriacanem.com

BANK
JORDI ABELLÓ

Del 20 de setembre al 29 d'octubre de 2012
Obert de 17 a 21 h. - Inauguració a les 20 h.

“En art m’agrada més parlar en el sentit de l’autenticitat del que un fa o un diu. Si hem de crear estructures de persones enteses que amb nou o catorze milions d’euros han de decidir el que tu has de veure, a mi això no em serveix. I més quan ja existeix internet”

Rovira Virgili de Tarragona, vaig dir que estava pintant banquers i que volia pintar-los com voltors, però no me’n sortia. I una persona d’allà em va dir: al meu poble hi ha voltors. I va començar així”

L’art contemporani com a carronya

Professional de la gestió cultural, l’artista reusenc coneix el món de l’art contemporani des de dins, i no es mossega la llengua en valorar l’estat actual d’aquest món, la crisi de referents i la buidor de l’art espectacle: “El meu espai d’exposició és la meua web. Puc exposar també a la biblioteca, puc exposar al top manta i les properes les exposaré en llocs més *freakies*. El que no vull és exposar en determinats llocs que em semblen aberrants, generalment dedicats a l’art contemporani. Ahir sortia una declaració del Bartomeu Marí –Sant Josep de sa Talaia, Eivissa, 1966– dient que abans tenia deu milions d’euros i ara només en té nou i que havia de replantejar la filosofia del museu... és el director del MACBA. Doncs jo penso que s’hauria de replantejar la seva. Jo he fet “Bank” amb mil euros, gràcies a Verkami. Amb mil euros ho he fet tot: pàgina web, aplicació per mòbil, exposicions als bancs, rodes de premsa, pintar-ho tot. Ha sigut un treball titànic. Per això quan surten ineptes com aquest dient que amb nou milions d’euros s’ho han de replantejar tot, jo crec que se’ls ha de bandejar. Hi ha gent que es creu que amb això justifica la seva mediocritat, que amb la retallada del pressupost diuen ara ja no poden fer el mateix que feien abans... quan abans no feien res! Heu anat

recentment al MACBA? Només hi van quatre turistes arreplegats, i això no és una tasca que justifiqui l’existència d’un museu d’art contemporani. El món de l’art contemporani està en unes mans autistes, per això aquest sistema ja està bastant desestabilitzat. Pràcticament tothom ha desaparegut del mapa. No em refereixo tant als artistes, que pobres ja fem tot el que podem, sinó a una elit que intenta governar tot això i estendre la seva dictadura. Aquesta dictadura ha fet que l’art s’hagi allunyat tant de la realitat i també de la societat que ha creat monstres, monstres que acaben sent devorats per ells mateixos. Estem en un país on amb nou milions d’euros alguns justifiquen una exposició i el seu salari. L’art sempre ha estat elitista, ells mateixos han volgut fer una elit de l’elit molt al servei de determinats poders econòmics. Aquí hi ha una mica el fracàs de tot plegat, de l’estructura, dels que ho han dictaminat. En art m’agrada més parlar en el sentit de l’autenticitat del que un fa o un diu. Si hem de crear estructures de persones enteses que amb nou o catorze milions d’euros han de decidir el que tu has de veure, a mi això no em serveix. I més quan ja existeix internet”

Un Gaudí obscur

Aquest any 2012 es commemora el 160è aniversari del naixement d’Antoni Gaudí. Tancant aquest any, l’artista reusenc presentarà al CERAP l’exposició “Antoni Gaudí va néixer al mas de la Calderera de Riudoms”. No serà una mostra convencional, ni en la forma ni en

el fons. L'artista se submergeix en la part més fosca i inquietant de Gaudí, sense les complaences ni els convencionalismes apegalosos tan a l'ús al voltant del singular arquitecte: "Hi haurà vídeos. Serà el meu homenatge a Gaudí al poble on va néixer. Es podrà veure una recreació de la seva taula, que és un treball que vaig fer fa temps. Era com si tu t'acostessis a la taula de Gaudí i poguessis veure què hi tenia al damunt; aquest com a homenatge. I després exposaré *Nova història de l'Art* que situa el Gaudí on crec que li pertoca. La sala del CERAP és petita i això complementa una mica la meua visió de Gaudí polièdrica, un artista que de vegades encara continuo revisitant. M'interessa la seva estructura. Fer aquesta exposició a Riudoms també és un repte, sense crear cap mena de polèmica aquí a Reus amb tants defensors de Gaudí, que no sé on són, deuen ser al Gaudí Centre".

"Gaudí era bo quan era geomètra, quan feia estructura. Després es guiava en una decoració que en part li feia el Jujol i que potser a la gent els hi agrada molt però aquesta decoració per a mi és com massa il·lustrativa, no acaba de tenir un sentit, és com una pell artificial. Potser és el que més em molesta de la seva obra, això i el trencadís. Quan va venir Le Corbusier a visitar les obres de Gaudí aquesta percepció naïf d'una decoració que no pertany a la seva època, ja la tenien. O sigui el moviment de l'estructura moderna no va anar per on anava Gaudí. I a Le Corbusier li va interessar només les escoles que hi ha al costat de la Sagrada Família, que per a mi també són de lo més interessants juntament amb la cripta Güell, m'interessa molt la

seva estructura. Llàstima que es va fotre a finançar les seves obres a través d'un sàdic i un assassí i la veritat és que s'ho hauria pogut estalviar. Jo prefereixo algú que faci castells a l'arena abans de corrompre's d'aquesta manera".

"A l'exposició es podrà veure *Saturn* i també *D'on ve la Pedrera*. Són audiovisuals on demostro allò que els diuen als nens, que l'art es porta dintre. I és veritat; en un es veu el meu cervell i l'altre la malaltia òssia de Gaudí. Això em fascina. En resum, tot aquest recorregut és una metàfora de la creació de l'art: el pensament, l'estudi de la natura, el rebuscar a dins d'un mateix i la devastació de l'home per aconseguir art al servei del poder. El meu treball es pot resumir a trobar l'autèntic rostre. L'art no es dirigeix al present, per això ja hi ha la realitat. Es dirigeix al futur on la realitat nostra ja no existirà". »

Detall de la llibreta de Jordi Abelló.
Foto: Anton Marc Caparó Pujol.

